

Številka: 040-64/2022-8

Datum: 1. 12. 2022

Z A P I S N I K
53. seje Državne volilne komisije

Kraj, čas: Sejna soba Državne volilne komisije, Slovenska cesta 54/IV, Ljubljana, 1. 12. 2022, ob 13.05. uri
Prisotni: Peter Golob, Mojca Dolenc, Drago Zadergal, dr. Janez Pogorelec, dr. Marko Kambič, Mitja Šuligoj, Terezija Trupi, Iztok Majhenič, Ksenija Vencelj, Ivana Grgič
Odsotni: Miroslav Pretnar, Brigita Domjan Pavlin
Ostali prisotni: Dušan Vučko, Kristina Klinc, Dragana Kopčić, Tina Hrastnik (Služba državne volilne komisije)

Sejo je vodil predsednik Državne volilne komisije (DVK) Peter Golob.

Za sejo je bil predlagan naslednji **DNEVNI RED**:

1. Predlog zapisnika 47. seje Državne volilne komisije
2. Predlog zapisnika 48. seje Državne volilne komisije
3. Predlog zapisnika 49. seje Državne volilne komisije
4. Predlog zapisnika 50. seje Državne volilne komisije
5. Predlog zapisnika 51. seje Državne volilne komisije
6. Predlog zapisnika 52. seje Državne volilne komisije
7. Predlog Zapisnika o ugotovitvi končnega izida volitev predsednika republike 2022
8. Predlog Zapisnika o ugotovitvi končnega izida volitev v državni svet 2022
9. Predlog za dopolnitev sklepa Državne volilne komisije sprejetega na 51. seji Državne volilne komisije, dne 19. 11. 2015 in na 54. seji Državne volilne komisije, dne 3. 12. 2015
10. Razno

Dnevni red je bil soglasno sprejet.

ZA: Golob, dr. Kambič, Šuligoj, Majhenič, Dolenc, Zadergal
--

PROTI: /

K 1. točki: Predlog zapisnika 47. seje Državne volilne komisije

Sprejeti sklep: Sprejme se zapisnik 47. seje Državne volilne komisije

Izid glasovanja soglasno.

ZA: Golob, dr. Kambič, Šuligoj, Majhenič, Dolenc, Zadergal
--

PROTI: /

K 2. točki: Predlog zapisnika 48. seje Državne volilne komisije

Sprejeti sklep: Sprejme se zapisnik 48. seje Državne volilne komisije

Izid glasovanja soglasno.

ZA: Golob, dr. Kambič, Šuligoj, Majhenič, Dolenc, Zadergal
PROTI: /

K 3. točki: Predlog zapisnika 49. seje Državne volilne komisije

Sprejeti sklep: Sprejme se zapisnik 49. seje Državne volilne komisije
--

Izid glasovanja soglasno.

ZA: Golob, dr. Kambič, Šuligoj, Majhenič, Dolenc, Zadergal
PROTI: /

K 4. točki: Predlog zapisnika 50. seje Državne volilne komisije

Sprejeti sklep: Sprejme se zapisnik 50. seje Državne volilne komisije
--

Izid glasovanja soglasno.

ZA: Golob, dr. Kambič, Šuligoj, Majhenič, Dolenc, Zadergal
PROTI: /

K 5. točki: Predlog zapisnika 51. seje Državne volilne komisije

Sprejeti sklep: Sprejme se zapisnik 51. seje Države volilne komisije

Izid glasovanja soglasno.

ZA: Golob, dr. Kambič, Šuligoj, Majhenič, Dolenc, Zadergal
PROTI: /

K 6. točki: Predlog zapisnika 52. seje Državne volilne komisije

Sprejeti sklep: Sprejme se zapisnik 52. seje Države volilne komisije

Izid glasovanja soglasno.

ZA: Golob, dr. Kambič, Šuligoj, Majhenič, Dolenc, Zadergal
PROTI: /

K 7. točki: Predlog Zapisnika o ugotovitvi končnega izida volitev predsednika republike 2022

Sprejeti sklep: Sprejme se Zapisnik o ugotovitvi končnega izida volitev predsednika republike 2022

Izid glasovanja soglasno.

ZA: Golob, dr. Kambič, Šuligoj, Majhenič, Dolenc, Zadergal
PROTI: /

K 8. točki: Predlog Zapisnika o ugotovitvi končnega izida volitev v državni svet 2022

Sprejeti sklepi: Sprejme se Zapisnik o ugotovitvi končnega izida volitev v državni svet 2022

Izid glasovanja soglasno.

ZA: Golob, dr. Kambič, Šuligoj, Majhenič, Dolenc, Zadergal
PROTI: /

K 9. točki: Predlog za dopolnitev sklepa Državne volilne komisije sprejetega na 51. seji Državne volilne komisije, dne 19. 11. 2015 in na 54. seji Državne volilne komisije, dne 3. 12. 2015

Drago Zadergal je pri 9. točki predlagal svojo izločitev z obrazložitvijo, da je zaposlen na Javnem zavodu RTV Slovenija in je zato pri tej točki v nasprotju interesov. Preden je zapustil sejo je predlagal, da DVK pred obravnavo 9. točke, zaradi preprečevanja nasprotja interesov in ohranitve integritete, glasuje tudi o izločitvi tistih članov in namestnikov, ki so imenovani na predlog koalicijskih strank ali njihovih predhodnic oziroma so kako drugače poklicno povezani s političnimi strankami (ali pa se sami izločijo): Iztok Majhenič, Miro Pretnar, Ivana Grgič in Mojca Dolenc. Ne zato, ker bi menil, da pri svojem delu niso profesionalni, temveč zaradi spleta okoliščin in videza nepristranskosti. Sejo je zapustil ob 13.15.

Člani DVK so glasovali o izločitvi Draga Zadergala.

Izid glasovanja o izločitvi Draga Zadergala:

ZA: Golob, dr. Kambič, Majhenič, Trupi
PROTI: Šuligoj, Dolenc

Člani DVK so glasovali o izločitvi Iztoka Majheniča, Mira Pretnarja, Ivane Grgič in Mojce Dolenc.

Izid glasovanja o izločitvah:

ZA: dr. Kambič
PROTI: Golob, Šuligoj, Dolenc, Majhenič, Trupi

V razpravi je Dr. Kambič pojasnil, da načeloma ni težav, ker so politične stranke v DVK sorazmerno zastopane, vendar se sprašuje, ali v konkretni situaciji obstaja sum, trdnejša vzročna zveza med okoliščinami primera in odločitvijo. Dr. Kambič je izpostavil, da so predlagatelji sklepa predstavniki političnih strank, ki ta trenutek tvorijo koalicijo in da ga preseneča, da so prej bili za tisto, čemur sedaj nasprotujejo. Ob zavedanju, da je zadeva sporna, se je DVK ob začetku volilnih opravil za referendum odločila, da bo ravnala enako, kot je ravnala ob preteklih referendumih, zato predlog za dopolnitev sklepa DVK, sprejetega na 51. seji DVK, dne 19. 11. 2015 in na 54. seji DVK, dne 3. 12. 2015, pri njem zbuja dvom oz. v predlogu vidi možnost pristranskosti. Kvaliteta vzročne zveze glede okoliščin je takšna, da pri njemu zbuja pomisleke. Dr. Kambič je tudi izpostavil, da meni, da ima predlog politično dimenzijo, člane DVK je vprašal, v čigavo korist se spreminja pravila igre.

Dr. Pogorelec je pojasnil, da je potrebno tehtati med tem, ali DVK vztraja pri sprejetem sklepu, kljub temu, da zavrnitveni kvorum ni bil dosežen ali spoštuje voljo ljudstva.

Ivana Grgič je pojasnila, da je že nekaj sej nazaj, ko se je sprejemal rokovnik referendumskih opravil, odprla vprašanje pravne pravilnosti oziroma zakonske in siceršnje ustreznosti vzpostavljene prakse, ki temelji na sklepu DVK iz leta 2015, v skladu s katerim DVK v primeru izvedenih referendumov 47 dni čaka na število umrlih volivcev, ki so umrli od dneva sestave volilnih imenikov do zaključka glasovanja. Dejala je, da verjame, da je bila takratna odločitev DVK sprejeta v najboljši možni veri zagotavljanja verodostojnosti referendumskih rezultatov, pa vendar je pri tem opozorila, da iz zapisnikov takratnih sej, žal, ne izhaja ustrezna zakonska podlaga, na podlagi katere je bila takšna rešitev sprejeta, niti niso pojasnjeni in utemeljeni drugi razlogi, ki so vodili k takšni odločitvi ter da takšna rešitev lahko pomeni nesorazmerni poseg v zakonodajni postopek oziroma nesorazmerno podaljšuje sprejetje končnega izida, ki ga DVK ugotavlja v svojem poročilu in objavo in uveljavitev zakona, o katerem se odloča na referendumu, v kolikor ta prestane referendumsko odločanje. Poudarila je, da tako Ustava RS kot Zakon o referendumu in ljudski iniciativi jasno določata pogoje, pod katerimi je zakon na referendumu zavrnjen. To je v primeru, če proti njemu glasuje večina volivcev, ki so veljavno glasovali, pod pogojem, da proti zakonu glasuje najmanj petina vseh volivcev. Tako določena referendumska večina (oziroma kvorum zavrnitve) predpostavlja dvostopenjsko ugotavljanje referendumskega izida. V primeru, če se večina volivcev ni izrekla proti zakonu (oziroma se je izrekla za zakon), zakon ni zavrnjen in se lahko razglasi. V tem primeru torej ni izpolnjen niti prvi pogoj za ugotavljanje zavrnitvenega kvoruma. Ivana Grgič je tudi pojasnila, da dopušča možnost različnih pravnih interpretacij, ali bi morala DVK v vsakem primeru oziroma tudi v primeru, ko se je več volivcev izreklo za zakon kot proti njemu, ugotavljati zavrnitveni kvorum in posledično čakati 47 dni na podatke o številu umrlih. Vendar sama, z ostalimi kolegi soprodlagatelji, ocenjuje, da takšna praksa pomeni pretiran poseg v zakonodajno pristojnost Državnega zbora na eni strani in tudi v pretiran poseg v pravico državljanov do odločanja na referendumu. Prav tako meni, da DVK ne sme nesorazmerno posegati v tisti del volilnega postopka, ki se nanaša na objavo in uveljavitev zakona, v kolikor ta prestane referendumsko odločanje oziroma je jasno izražena večinska volja ljudi, ki odloči, da zakon podpira oziroma se zanj izreče na način, da več ljudi glasuje za kot proti ter ocenjuje, da bi bilo dobro, da DVK to vprašanje znova predebatira in oceni potrebo bo morebitni dopolnitvi sklepa sprejetega leta 2015.

Mitja Šuligoj je v razpravi poudaril, da je z ustavno spremembo ureditve zakonodajnega referenduma leta 2013 prišlo do spremembe konceptualne ureditve zakonodajnega referenduma v Republiki Sloveniji. Iz potrditvenega zakonodajnega referenduma je namreč ureditev prešla v zavrnitveni zakonodajni referendum. Ključna konceptualna razlika med njima je v tem, da mora v primeru potrditvenega zakonodajnega referenduma zakon, ki ga je sprejel državni zbor, če naj bo uveljavljen, prejeti večino glasov volivcev na referendumu, v primeru zavrnitvenega zakonodajnega referenduma pa mora večina volivcev, ki je glasovala, izraziti voljo proti uveljavitvi zakona. Naša ustavna ureditev pa slednje še zaostreje. Da je zakon na referendumu zavrnjen mora proti njegovi uveljavitvi glasovati ne le večina volivcev, ki se je glasovanja udeležilo in oddalo svoj glas, temveč mora ta večina predstavljati najmanj 20% vseh volilnih upravičencev. Glede na določilo četrtega odstavka 90. člena Ustave morata biti za uspeh pobudnikov referenduma, torej za zavrnitev zakona na referendumu, kumulativno izpolnjena dva pogoja, prvič, za zavrnitev zakona mora glasovati večina volivcev, ki se je glasovanja udeležilo, in drugič, ta večina mora predstavljati najmanj 20% celotnega volilnega telesa. Kako to število določiti, zakon ne ureja. V takšnem stanju stvari se je DVK leta 2015 na predlog pobudnikov tedanjega referenduma odločila to pravno praznino zapolniti. Stopila je na polje ustvarjanja prava, ne le njenega izvajanja. Temeljna naloga DVK kot najvišjega volilnega organa pa je izvrševanje zakona, tj. izvajanje z zakonom predpisanih faz volilnega oziroma referendumskega postopka. Število volilnih upravičencev se skozi čas spreminja. Ta množica se poveča za vse državljanke (in druge upravičence), ki na dan glasovanja dopolnijo 18 let, obenem pa se zmanjša na račun tistih volivcev, ki v času od sestave volilnih imenikov (15 dni pred dnevom glasovanja) do dneva glasovanja umrejo. Če se število tistih, ki bodo na dan glasovanja ob sestavi volilnih imenikov dopolnili 18 let starosti in s tem pridobili volilno pravico lahko natančno predvidi, za število umrlih v tem 15 dnevem obdobju to ni mogoče storiti. Zato se število volilnih upravičencev na dan glasovanja razlikuje od tistega števila, ki ga določajo volilni imeniki. Posledično ta sprememba vpliva tudi na drugačno število zahtevnega zavrnilnega kvoruma. Po podatkih MNZ je v času preteklih referendumov med dnevom zaključka volilnih imenikov do dneva glasovanja umrlo okrog 1100 volivcev. 20% tega števila je približno 200 volivcev. Vendar, ne smemo pozabiti, da postane vprašanje zavrnilnega kvoruma aktualno šele, če je na referendumu večina volivcev glasovala proti uveljavitvi zakona. Če je

situacija ravno obratna in večina volivcev glasuje za uveljavitev zakona, se vprašanje obstoja zavrnitvenega kvoruma niti ne pojavi. Večina volivcev namreč v tem primeru glasuje za uveljavitev zakona in ne proti njemu. Zato je treba ugotoviti, da sklep DVK iz leta 2015 nepopolno ureja vprašanje ugotavljanja referendumskega izida, saj za vse situacije, tudi tiste, ko je oddanih več glasov za kot proti, predpisuje enak način ugotavljanja zavrnitvenega kvoruma. Čeravno je v takšnih situacijah, kot smo jim priča ob tokratnih referendumih, povsem nepotrebna in vodi do absurdnega rezultata – onemogočanja uveljavitve izražene volje volivcev na referendumu. Predlagani sklep pod točko 5. dopolnjuje obstoječe pravilo za primer, če je na referendumu večina volivcev glasovala za uveljavitev zakona, tako kot to zahteva četrti odstavek 90. člena Ustave. Prav ta od DVK terja, da pravilo iz leta 2015 ustrezno dopolni, saj ni bilo ustrezno postavljeno za vse življenjske primere. Ureja le specifično situacijo, ko je na referendumu več glasov proti kot za in skuša zavrnitveni kvorum kar se da približati realnemu številu po stanju na dan glasovanja. Naloga DVK je podaja verodostojnih izidov referendumov. Na tem temelju državni zbor ugotovi, ali je zakon na referendumu zavrtnjen ali ne. Zato mora končno poročilo o ugotovitvi izida prikazovati natančen rezultat glasovanja na referendumu, vključno z izračunom relativnega števila volivcev, ki so glasovali proti uveljavitvi zakona, če je ta podatek glede na določilo 90. člena Ustave merodajen za presojo uspeha referendumov. Zato mora biti v tem primeru tudi izračun relativnega števila glasov proti glede na celotno volilno telo natančen in ne zgolj njegov približek. Število vseh volivcev, ki je osnova za ta preračun, mora jasno opredeliti predpis. Pravila igre morajo biti znana v naprej. Navkljub temu zadržku razlogov za odklonitev podpore prvemu predlogu sklepa ne vidi, saj prav Ustava terja uskladitev sklepa DVK iz leta 2015 z vsebino njenega 90. člena. Tam vsebovano pravilo, ki določa pogoje za uspeh referendumov (za zavrtnitev zakona), pa je vseskozi prav vsem poznano in jasno. Zakon na referendumu ne more biti zavrtnjen, če za njegovo uveljavitev glasuje večina volivcev, ki je glasovala. Ob takšnem stanju stvari načeli demokratičnosti in delitve oblasti terjata (1. in 3. člen Ustave), da se izražena volja volivcev udejanji brez nepotrebne odlašanja. Nemudoma po tem, ko so vsi oddani glasovi prešteti in s strani okrajnih volilnih komisij ter volilnih komisij volilnih enot sprejeti končni izidi na vseh nižjih ravneh ter ti predloženi DVK.

Dr. Kambič je pojasnil, da je potrebno spoštovati formalni del in da se morajo spoštovati pravila, ki jih je DVK že sprejela ter poudaril, da se »pravila med igro ne smejo spreminjati«.

Po razpravi so člani DVK odločali o dopolnitvi sklepa DVK iz leta 2015. Glasovali so o naslednjih dveh točkah dopolnitve sklepa:

»5. V primeru, da DVK ugotovi, da je po upoštevanih glasovih volivcev, ki so glasovali po pošti iz tujine, več volivcev glasovalo za kot proti ter da ugotavljanje dejstev iz 3. točke sklepa ne bi moglo bistveno vplivati na izid referendumov, Državna volilna komisija sprejme poročilo o izidu glasovanja brez upoštevanja 3. in 4. točke sklepa.«

Sprejeti sklep:

Sprejme se dopolnitev sklepa, sprejetega na 51. seji DVK, dne 19. 11. 2015 in na 54. seji DVK, dne 3. 12. 2015. Besedilo sprejetega sklepa: »5. V primeru, da DVK ugotovi, da je po upoštevanih glasovih volivcev, ki so glasovali po pošti iz tujine, več volivcev glasovalo za kot proti ter da ugotavljanje dejstev iz 3. točke sklepa ne more bistveno vplivati na izid referendumov, DVK sprejme poročilo o izidu glasovanja brez upoštevanja 3. in 4. točke sklepa.«

Izid glasovanja:

ZA: Golob, Šuligoj, Majhenič, Dolenc, Trupi

PROTI: dr. Kambič

»6. V primeru, da DVK ugotovi, da je po upoštevanih glasovih volivcev, ki so glasovali po pošti iz tujine, več volivcev glasovalo proti kot za, vendar glede na udeležbo in število glasov proti, ugotavljanje dejstev iz 3. točke sklepa ne bi moglo bistveno vplivati na izid referendumov, komisija sprejme poročilo o izidu glasovanja brez upoštevanja 3. in 4. točke sklepa.«

Sprejeti sklep:
Predlagana druga točka dopolnitve sklepa se zavrne.

Izid glasovanja soglasno:

ZA: Golob, dr. Kambič, Šuligoj, Majhenič, Dolenc, Trupi
PROTI: /

K 10. točki: Razno

- a) Predsednik DVK, Terezija Trupi in Ksenija Vencelj bodo 5. 12. 2022 ugotavljali izid glasovanja na DKP in po pošti iz tujine na referendumih, ki so potekali 27. 11. 2022.

Seja je bila zaključena ob 14. 19 uri.

ZAPISALA:

Dragana Kopčić
svetovalka DVK

Dušan Vučko
direktor